

สภาพและปัญหาอุปสรรคของการค้าชายแดน บริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคลิ่ง
อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

Condition and Obstacles of Border Trade at a Border Crossing Station of
Pueng klueng Village, Umphang District, Tak Province

ธีรศิลป์ กันธา*

Teerasin Kanta

อังคณา ตาเสนา*

Angkana Tasena

มัลลิกา ทองเอม*

Manliga Thong-em

วิชานนท์ ผ่องจิตร*

Wichanon Phongjit

Received : February 5, 2018

Revised : July 18, 2018

Accepted : November 8, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการค้าชายแดน บริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคลิ่ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยกลุ่มผู้นำเข้าและผู้ส่งออก สินค้าผ่านช่องทางบ้านเป็งเคลิ่ง รวมทั้งตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจและสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่าสภาพทั่วไปของการค้าชายแดนบ้านเป็งเคลิ่งนั้น เป็นการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา โดยที่จุดผ่านแดนนั้นเป็นช่องทางการค้าแบบธรรมชาติ สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรทางการเกษตร อุปกรณ์ก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โคกระบือมีชีวิต ผลผลิตทางการเกษตร เช่น หนาก มะพร้าว พริกแห้ง และแร่พลวง สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนนั้นพบว่าปัญหาที่สำคัญคือเรื่องของเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก

คำสำคัญ : บ้านเป็งเคลิ่ง / อำเภออุ้มผาง / การค้าชายแดน

*อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

Lecturer at Kamphaeng Phet Rajabhat University, Mae Sot

ABSTRACT

The research studied condition and obstacles of border trade at a border crossing station of Puengklueng village, Umphang district, Tak province. Groups of informants were import-export merchants using Puengklueng border crossing station and representatives from related state agencies. The data is collected by conducting surveys and interviews. The obtained data were analyzed by Content Analysis. The findings found that general condition of the border trade is trade between Thailand and Myanmar. The border crossing station is a natural trade channel. Major export items includes agricultural machinery, construction equipment, and consumer goods. Major import items includes cattle, and agricultural products such as betel nuts, coconuts, dry chillies and antimony ore. The main problem and obstacles of the border trade is inconvenient transportation.

Keywords : Pueng Klueng Village / Umphang District / Border Trade

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศเมียนมา โดยเฉพาะฝั่งตะวันตกซึ่งมีแนวเขตที่ติดกับประเทศเมียนมา 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง และอำเภออุ้มผาง มีมูลค่าการค้าชายแดน ณ จุดผ่านแดนอำเภอแม่สอด ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนที่ผ่านด่านศุลกากรแม่สอด มีมูลค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ โดยในช่วงปี 2557-2558 มีมูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 ซึ่งในปี 2558 มีมูลค่าการค้า 69,061 ล้านบาท และในปี 2557-2558 นี้การส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.3 มีสินค้าออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตาลทราย โทรศัพท์มือถือพร้อมอุปกรณ์ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนสินค้านำเข้าลดลงร้อยละ 97.6 สินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ ถั่วลิสง โคและกระบือมีชีวิต และแรพลวง ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้ดุลการค้า 68,933 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.6 (Office of The National Economic and Social Development Board, 2015) นอกจากจังหวัดตากจะมีด่านศุลกากรแม่สอด ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนที่ถือว่าเป็นจุดผ่านแดนถาวร ระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาแล้ว จังหวัดตากก็ยังมีจุดผ่านแดนที่เป็นช่องทางธรรมชาติ อยู่ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาถึง 45 ช่องทาง โดยในอำเภอแม่สอด มี 20 ช่องทาง อำเภอพบพระมี 6 ช่องทาง อำเภอแม่ระมาดมี 4 ช่องทาง อำเภอท่าสองยางมี 10 ช่องทาง และอำเภออุ้มผางมี 5 ช่องทาง ซึ่งช่องทางผ่านแดนเหล่านี้ เป็นช่องทางที่ประชาชนของทั้งสองประเทศ ใช้เป็นช่องทางในการไปมาหาสู่กัน รวมไปถึงการค้าขายซึ่งกันและกันมาเป็นเวลาช้านานอีกด้วย (Bureau of Epidemiology, n.d.)

ช่องทางการค้าชายแดนบ้านเป็งเค็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นช่องทางหนึ่งที่มีการค้าชายแดนระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ โดยมีแนวโน้มที่จะมีการค้าชายแดนที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นในอนาคต จากการศึกษาของ Thammasarakoon. (2015) พบว่าในพรมแดนประเทศเมียนมา ฝั่งตรงข้ามของช่องทางบ้านเป็งเค็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากนั้น คือเมือง เจ้โด่ง ซึ่งอยู่ในรัฐกระเหรี่ยง ประเทศเมียนมา เมื่อพิจารณาศักยภาพทางด้านประชากรจะเห็นได้ว่าประชากรในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีประมาณ 20,000 กว่าคน และเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทางฝั่งเมืองเจ้โด่ง ประเทศเมียนมา แล้วมีประชากรเกือบ 200,000 คน ซึ่งมากกว่าฝั่งของอำเภออุ้มผาง ประเทศไทย ดังนั้นแนวโน้มความต้องการสินค้าต้องมีเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน สำหรับศักยภาพด้านพื้นที่ของเมืองเจ้โด่ง ประเทศเมียนมา ที่อยู่ติดกับพรมแดนประเทศไทยนั้นจะมีภูมิประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำมื่อ และแม่น้ำมื่อตั้ง ซึ่งสามารถทำการเกษตรได้เป็นอย่างดี

โดยเฉพาะพืชไร่และพืชสวนรวมทั้งโคและกระบือมีชีวิต ซึ่งเป็นสินค้าที่ประเทศไทยต้องการนำเข้า สำหรับสินค้าที่ทางฝั่งเมืองเจโดต้องการ ได้แก่ เครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรค อุปกรณ์ก่อสร้าง และอุปกรณ์การเกษตร นอกจากนี้แล้วชายแดนทางด้านนี้ยังมีระยะทางห่างจากท่าเรือมะละแหม่ง ในประเทศเมียนมาเพียง 100 กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อเชื่อมต่อมายังช่องทางบ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากแล้ว

จากที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการค้าชายแดน เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งช่องทางการค้าชายแดนบ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ก็เป็นจุดผ่านแดนช่องทางหนึ่งที่มีการค้าและการเดินทางไปมาหาสู่กันของประชาชน ซึ่งในอนาคตนั้นช่องทางการค้าบ้านชายแดนบ้านเป็งเคล็งจะต้องมีการพัฒนาไปสู่จุดผ่านแดนที่ถาวร เพื่อที่จะรองรับกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศเมียนมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง “สภาพและปัญหาอุปสรรคของการค้าชายแดนบริเวณช่องทางบ้าน เป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก” โดยจะเป็นการศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการค้าชายแดนในพื้นที่นี้ เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนในการพัฒนาในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน บริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การสำรวจและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้จะใช้ผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้นำเข้าและส่งออกสินค้า ที่ทำการนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

กลุ่มที่ 2 เป็นตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานฝ่ายปกครอง และหน่วยงานด้านศุลกากร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเก็บข้อมูล 3 วิธีคือ

วิธีที่ 1 เก็บข้อมูลโดยวิธีการสำรวจ ดำเนินการโดยการเก็บข้อมูลสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออกที่ผ่านจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยสุ่มเก็บข้อมูลระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม-เดือนมีนาคม 2560 ซึ่งข้อมูลที่เก็บ ได้แก่ ชนิดของสินค้า และมูลค่าของสินค้า โดยขอความอนุเคราะห์หน่วยเฉพาะกิจกรรมทหารราบที่ 4 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำจุดผ่านแดนเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูล

วิธีที่ 2 เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ โดยทำการสุ่มโดยวิธีการเจาะจง โดยได้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลแม่จันซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่น นายอำเภออุ้มผางซึ่งเป็นหน่วยงานฝ่ายปกครองอำเภออุ้มผาง และนายด่านศุลกากรแม่สอดซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการค้าชายแดน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

- ความเป็นมาของการค้าชายแดนบ้านเป็งเคล็ง
- วิธีชุมชนที่เกี่ยวกับการค้าชายแดนบ้านเป็งเคล็ง เช่น สินค้านำเข้า สินค้าส่งออก การขนส่ง

สินค้า เป็นต้น

- นโยบายของรัฐบาลหรือนโยบายภาคราชการ ที่เกี่ยวเนื่องกับการค้าชายแดนบ้านเป็งเคล็ง

- ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน บ้านเปิงเคล็ง ตลอดจนข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายของภาครัฐ ในการพัฒนาการค้าชายแดนบ้านเปิงเคล็ง

วิธีที่ 3 เก็บรวบรวมจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อนำมาใช้อ้างอิงประกอบการศึกษาในครั้งนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจปริมาณและมูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออก และแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการการค้าชายแดน บริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเปิงเคล็ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

1.1 สภาพทางด้านที่ตั้งของจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเปิงเคล็ง

จุดผ่านแดนช่องทางบ้านเปิงเคล็ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตั้งอยู่ที่บ้านเปิงเคล็ง หมู่ที่ 9 ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่จันโดยมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภออุ้มผาง 125 กิโลเมตร และมีระยะทางห่างจากศาลากลางจังหวัดตาก 325 กิโลเมตร

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนของเทศบาลตำบลแม่จัน ทราบว่าจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเปิงเคล็ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก นี้เป็นจุดผ่านแดนที่มีมานานแล้ว โดยเป็นจุดผ่านแดนที่ทำการค้าขายระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา ซึ่งทางฝั่งประเทศเมียนมา คือ อำเภอใจโต่ง รัฐกระเหรี่ยง ซึ่งจุดผ่านแดนที่บ้านเปิงเคล็งนี้ในอดีตจะเรียกว่า “ตลาดมืด” เพราะจะทำการค้าขายกันระหว่างประชาชนของทั้ง 2 ประเทศตั้งแต่เช้ามืด โดยสินค้าที่ทำการค้าส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสินค้าเกษตรเป็นหลัก การค้าขายส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะบ้านพี่เมืองน้อง สำหรับในปัจจุบันประชาชนทางฝั่งประเทศเมียนมามีความต้องการสินค้าจำพวกอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งได้มีการขนส่งสินค้าจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มาขายในพื้นที่แห่งนี้ (Gaang Ja-rem., 2017, April 5) และจากสัมภาษณ์ผู้แทนของฝ่ายปกครองอำเภออุ้มผาง ทำให้ทราบว่าสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจุดผ่านแดนช่องทางธรรมชาติบ้านเปิงเคล็ง นั้นเมื่อพิจารณาจากที่ตั้งนั้นเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่ไกลพอสมควร และในเรื่องของการเจริญเติบโตของการค้าชายแดนนั้นยังไม่ค่อยจะมีมากนัก การค้าส่วนใหญ่จะเป็นการค้าระหว่างประชาชนในพื้นที่ของทั้งสองประเทศ ซึ่งถ้าดูในเรื่องของความสัมพันธ์แล้วส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม นอกจากนี้แล้วจุดผ่านแดนช่องทางธรรมชาติบ้านเปิงเคล็งนั้น ยังไม่ได้เปิดอย่างเป็นทางการ เป็นเพียงช่องทางหนึ่งที่ประชาชนของทั้ง 2 ประเทศสามารถข้ามไปมาเพื่อซื้อสินค้ากันเท่านั้น จากสภาพพื้นที่ในลักษณะดังกล่าวทำให้ประชาชนฝั่งประเทศเมียนมา จะเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าในฝั่งของประเทศไทย สินค้าที่ประชาชนฝั่งประเทศเมียนมานิยมซื้อจากประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจำพวกอุปโภคบริโภค และสินค้าที่นำเข้ามาขายในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าพวกการเกษตร โดยเฉพาะหมาก ซึ่งภูมิประเทศในพื้นที่แห่งนี้เหมาะสมแก่การปลูกผลไม้พวกนี้เป็นอย่างมาก ในส่วนของการคมนาคมขนส่งนั้น ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการก่อสร้างถนนลาดยางไปสิ้นสุดตรงชายแดน บริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเปิงเคล็งเรียบร้อยแล้ว แต่ในปัจจุบันถนนดังกล่าวได้ชำรุดลงตามสภาพการใช้งาน นอกจากนี้แล้วทางฝั่งประเทศเมียนมาก็ยังไม่มีมีการสร้างถนนมาเชื่อมต่อกัน ซึ่งถ้าหากมีการสร้างถนนมาเชื่อมต่อกันแล้วจะทำให้การขนส่งสินค้าระหว่าง 2 ประเทศเป็นไปได้โดยสะดวกมากขึ้น และสามารถเชื่อมโยงไปถึงเมืองมัณฑะเลย์ ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่รองลงมาจากเมืองย่างกุ้ง ในประเทศ เมียนมา ซึ่งมีประชากรและเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญอีกด้วย นอกจากนี้สามารถที่

จะเชื่อมโยงไปถึงประเทศอินเดียได้อีกด้วย และจะเป็นถนนเส้นยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศที่สำคัญอีกด้วย (Lertwut., 2016, July 10) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้แทนด่านศุลกากรแม่สอดทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมสรุปว่า สภาพทั่วไปของจุดผ่านแดนบ้านเป็งเคล็ง มีลักษณะเป็นจุดผ่านแดนย่อย 2 จุด ได้แก่ จุดผ่านแดนช่องทางห้วยแดน และจุดผ่านแดนช่องทางเลหล่อซอ ซึ่งจุดผ่านแดนช่องทางแดน เป็นจุดที่ใหญ่สินค้าส่วนใหญ่จะผ่านเข้าและออก ณ จุดแห่งนี้ ส่วนจุดผ่านแดนช่องทางเลหล่อซอ จะเป็นจุดผ่านแดนที่ใช้สำหรับการขนส่งนำเข้าแร่พลวงเข้ามาในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีคอกกักกันสัตว์อยู่จำนวน 1 คอก ส่วนในการค้าชายแดนทางด้านนั้นจะเป็นการค้าชายแดนที่มีมูลค่าไม่มาก ลักษณะของการค้านั้นจะเป็นลักษณะที่น้องค้าชายกัน ซึ่งจะเริ่มเปิดจุดผ่านแดนตั้งแต่ 06.00 น. และปิดจุดผ่านแดนในเวลา 18.00 น. ในแต่ละวัน โดยจุดผ่านแดนแห่งนี้ยังไม่ถือว่าเป็นจุดผ่านแดนถาวร เป็นเพียงจุดผ่านแดนช่องทางธรรมชาติ ดังภาพที่ 1 (Sripatum., 2017, April 20)

ภาพที่ 1 สภาพทั่วไปบริเวณจุดผ่านแดนบ้านเป็งเคล็ง อำเภออัมพาง จังหวัดตาก

1.2 สินค้านำเข้าและส่งออกที่ผ่านจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็ง

จากการสำรวจข้อมูลสินค้านำเข้าจากประเทศเมียนมาร์ระหว่างเดือน มกราคม-มีนาคม 2560 พบว่าสินค้าที่มีการนำเข้าและค้าขายกันบริเวณชายแดนบ้านเป็งเคล็ง ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ได้แก่ พริกแห้งซึ่งมีมูลค่าสูงสุดคิดเป็นมูลค่าประมาณ 4,710,865 บาท รองลงมาได้แก่ มะพร้าวคิดเป็นมูลค่า ประมาณ 747,410 บาท และหมากคิดเป็นมูลค่าประมาณ 571,200 บาท โดยมีมูลค่าการนำเข้ารวมประมาณ 6,029,475 บาท ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สินค้านำเข้าช่วงไตรมาสที่ 1 ระหว่างเดือน มกราคม-มีนาคม 2560

เดือน	มูลค่าของสินค้านำเข้า (บาท)			รวม (บาท)
	หมาก	มะพร้าว	พริกแห้ง	
มกราคม	106,000	354,090	863,210	1,323,300
กุมภาพันธ์	320,480	244,100	2,721,055	3,285,635
มีนาคม	144,720	149,220	1,126,600	1,420,540
รวม	571,200	747,410	4,710,865	6,029,475

ที่มา : จากการสำรวจ ณ จุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็ง อำเภออัมพาง จังหวัดตาก

นอกจากการเก็บข้อมูลจากการสำรวจแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ พบว่าสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โคและกระบือมีชีวิตโดยในปี พ.ศ. 2558 มีการนำเข้าโค 2,946 ตัว และกระบือ 913 ตัว และในปี พ.ศ. 2559 มีการนำเข้าโค 2,925 ตัว และกระบือ 967 ตัว (Tak Animal Quarantine Station, 2016) รวมทั้งยังมีการนำเข้าแรพลงซึ่งในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2560 มีการนำเข้าแรพลงประมาณ 685,000 กิโลกรัม (Maesot Customs House, 2017) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ไม่สามารถที่จะประมาณราคาได้ ณ จุดผ่านแดน

ในส่วนของการส่งออกนั้น สินค้าที่มีการส่งออกจากประเทศไทย ไปยังประเทศเมียนมา ระหว่างเดือน มกราคม-มีนาคม 2560 ผ่านช่องทางบ้านเป็งเคิ่งนั้น มีมูลค่ารวมประมาณ 12,177,110 บาท ซึ่งสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูงที่สุด ได้แก่ เครื่องจักรทางการเกษตรมีมูลค่าประมาณ 7,741,744 บาท รองลงมาคือ สินค้าอุปโภคบริโภคมีมูลค่าประมาณ 3,601,719 บาท และอุปกรณ์ก่อสร้างมีมูลค่าประมาณ 833,647 บาทดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สินค้าส่งออกช่วงไตรมาสที่ 1 ระหว่างเดือน มกราคม-มีนาคม 2560

เดือน	มูลค่าของสินค้าส่งออก (บาท)			รวม (บาท)
	เครื่องจักรทางการเกษตร	อุปกรณ์ก่อสร้าง	สินค้าอุปโภคบริโภค	
มกราคม	3,231,244	247,767	1,178,048	4,657,059
กุมภาพันธ์	2,070,500	358,745	1,228,730	3,657,975
มีนาคม	2,440,000	227,135	1,194,941	3,862,076
รวม	7,741,744	833,647	3,601,719	12,177,110

ที่มา : จากการสำรวจ ณ จุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคิ่ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

1.3 นโยบายการพัฒนาการค้าชายแดนที่สำคัญ

จากการศึกษาในด้านนโยบายที่สำคัญ ในการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดนบ้านเป็งเคิ่ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก นั้นพบว่านโยบายที่เกี่ยวข้องเนื่องโดยตรงยังไม่มี ด้วยเหตุผลที่ว่ายังเป็นพื้นที่ที่ห่างไกล และระบบการค้ายังเป็นการค้าภายในท้องถิ่นซึ่งยังไม่เปิดกว้างประกอบกับจุดผ่านแดนนั้นยังเป็นจุดผ่านแดนที่เป็นช่องทางธรรมชาติอยู่ จึงไม่มีนโยบายในการพัฒนาที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามการพัฒนาการค้าชายแดนบ้านเป็งเคิ่งนั้น ยังอยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศเมียนมา โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือตั้งนี้ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) นอกจากนี้ยังอยู่ในกรอบการพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดตากตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ได้แก่ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสินค้า OTOP และการค้าชายแดน ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสินค้า OTOP และส่งเสริมการค้า การลงทุน ในพื้นที่ การค้าชายแดน และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

2. ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคิ่ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

2.1 ปัญหาเรื่องเส้นทางคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ซึ่งถ้านับระยะทางตั้งแต่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มาถึงบ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก นอกจากจะมีระยะทางที่ไกลแล้ว ความสะดวกในการคมนาคมขนส่งนั้นยังไม่สะดวก ถนนบางช่วงยังชำรุดทรุดโทรม ส่งผลต่อการเดินทางที่ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร

2.2 ปัญหาเรื่องของระยะทาง ซึ่งค่อนข้างไกลซึ่งถ้านับระยะทางจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มาถึงบ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีระยะทางประมาณ 258 กิโลเมตร และใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง

2.3 ปัญหาเรื่องของงบประมาณที่จะเข้าไปดำเนินการบริหารจัดการ โดยเฉพาะหน่วยงานของด่านศุลกากรแม่สอด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการค้าชายแดน และด้วยเหตุผลนี้เองจึงไม่มีเจ้าหน้าที่ของด่านศุลกากรแม่สอด มาประจำเพื่อตรวจตราสินค้าเข้าและสินค้าออก อย่างไรก็ตามด่านศุลกากรแม่สอด ก็ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ปัญหาเรื่องของชนกลุ่มน้อย ที่หลากหลายชาติพันธุ์ทางฝั่งประเทศเมียนมา ส่งผลต่อความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าข้ามไป ซึ่งทางฝั่งตรงข้ามด้านจุดผ่านแดนช่องทางธรรมชาติบ้านเป็งเคล็งนี้ มีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกระเหรี่ยงพุทธ (DKBA) กลุ่มกระเหรี่ยงคริสต์ (KNU) และกลุ่มมอญ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 มีพื้นที่ทับซ้อนกันอยู่

2.5 ปัญหาเรื่องของการใช้พลังงานไฟฟ้า ในปัจจุบันในพื้นที่บ้านเป็งเคล็ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก นั้นยังไม่มีการขยายแนวเขตไฟฟ้าจากส่วนภูมิภาคเข้าไปถึง แต่จะใช้พลังงานไฟฟ้าจากแหล่งไฟฟ้าพลังงานน้ำ ซึ่งมีอยู่ 2 แหล่ง อย่างไรก็ตามก็ยังไม่เพียงพอต่อการใช้งานของประชาชนในพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเมียนมา ยาวมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีระยะทางถึง 540 กิโลเมตร ซึ่งตลอดแนวชายแดนนี้ประชาชนของทั้ง 2 ประเทศได้ไปมาหาสู่และทำการค้าขายกันพื้นที่นั้น อย่างไรก็ตามการค้าขายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาหรือแม้แต่กับประเทศเพื่อนบ้านนั้น ล้วนแล้วแต่จะต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรคด้วยกันทั้งสิ้น

จากสภาพทั่วไปของการค้าชายแดน บริเวณจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก พบว่าการค้าชายแดนทางด้านนี้เป็นการค้าในลักษณะการขนส่งและขายปลีก ซึ่งยังเป็นการค้าชายแดนในระดับท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ และเป็นช่องทางวัฒนธรรมที่ประชาชนของทั้งสองประเทศใช้เดินทางไปมาหาสู่กัน จากลักษณะการค้าชายแดนของพื้นที่ดังกล่าว สอดคล้องกับ Office of The National Economic and Social Development Board (n.d.) ได้อธิบายว่า เป็นเพียงแค่เส้นทางการเดินทางเข้าและออก ของประชาชนของทั้งสองประเทศในการไปมาหาสู่กัน ซึ่งไม่มีการประกาศเป็นจุดผ่านแดนนั้นให้เรียกว่า “ช่องทางธรรมชาติ” (Natural Border Path) นอกจากนี้แล้วจากข้อมูลของการค้าชายแดนในพื้นที่จะให้เห็นได้ว่าการค้าชายแดนผ่านจุดผ่านแดนช่องทางบ้านเป็งเคล็งนั้น ทางฝั่งของประเทศไทยจะได้ดูแลการค้ากับประเทศเมียนมา ซึ่งสอดคล้องกับ Malisorn. (2013) ที่ศึกษาพบว่าการค้าชายแดนไทยกับเมียนมา ในพื้นที่จังหวัดตากได้ดูแลการค้า และมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศเมียนมา

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน ช่องทางบ้านเป็งเคล็ง นั้นปัญหาอันดับแรกคือเรื่องของเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก และมีระยะทางที่ไกลทำให้ส่งผลถึงการขนส่งสินค้าที่ไม่ค่อยสะดวก รวมทั้งปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการบริหารจัดการ และปัญหาในเรื่องของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ตลอดจนปัญหาในด้านพลังงานไฟฟ้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Noisopha. (2014) และ Ohranwat. (2013) ซึ่งเห็นตรงกันว่าปัญหาที่สำคัญของการค้าชายแดนคือปัญหาทางด้านคมนาคมขนส่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะนำข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ได้ เช่น กรมทางหลวงชนบทอาจจะทำการพัฒนาถนนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดน เป็นต้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะนำผลการวิจัยนี้ ไปสังเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นนโยบายการพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดตากได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาจุดผ่านแดนบ้านเป็งเค็งในการยกระดับจากการเป็นจุดผ่านแดนตามธรรมชาติ ไปสู่การจุดผ่านแดนถาวร

2. ควรศึกษาถึงแนวทางการลดต้นทุนหรือลดระยะเวลาในการขนส่งสินค้า

References

- Bureau of Epidemiology. (n.d.). **Network Development and Disease Preparedness in Outbreak Mae Sot District, Tak Province**. [Online]. Available : http://www.boe.moph.go.th/files/meeting/2013-12-17_9.00_-10.45_1.2.pdf [2017, October 5].
- Gaang Ja-rern, B. (2017, April 5). Secretary to the Mayor Mae Chan Subdistrict Municipality, Mae Chan Subdistrict Municipality. Interview.
- Lertwut, U. (2016, July 10). Umphang Chief District Officer, Umphang District Officer. Interview.
- Maesot Customs House. (2017). **Import statistics of antimony in January-March 2017**. Tak : Maesot Customs House.
- Malisorn, T. (2013). Thailand-Myanmar Border International Trade Potentials Case of Maesot-Myawaddy Border. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal**, 33 (special), 335-352.
- Noisopha, S. (2014, September-December). The Role of International Trade Along the Border of Thailand. **Journal of Thonburi University**, 8(17), 119-126.
- Office of The National Economic and Social Development Board. (2015). **Border trade and CROSS BORDER with neighbors 2015**. [Online]. Available : http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6205&filename=esdps [2017, October 5].
- _____. (n.d.). **Definitions related to Border trade**. [Online]. Available : http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6211&filename=esdps [2016, August 8].
- Ohranwat, P. (2013, April-September). The effects of economic borders Thailand-Burma Case Study:Singkorn Pass, Klongwan, Mueang, Prachuap Khiri Khan Province. **Journal of Integrated Sciences College of Interdisciplinary studies Thammasat University**, 10(2), 9-31.
- Sripatum, J. (2017, April 20). Chief of Investigation and Suppression Division, Maesot Customs House. Interview.

Tak Animal Quarantine Station. (2016). **Animal import statistics at Pueng klueng Village.**

Tak : Tak Animal Quarantine Station.

Thammasarangkoon, P. (2015). **Western border trade.** [Online]. Available :

<https://www.gotoknow.org/posts/597901> [2017, October 5].